

Indexsprong raakt nu al miljoenen mensen

In juli en augustus verloren 6,6 miljoen uitkeringsgerechtigden, 1,2 miljoen werknemers (uit de textielsector, de bewakingsdiensten en de socio-culturele sector) en 780.000 ambtenaren voor altijd twee procent koopkracht. In sommige sectoren was er nog een indexering van de lonen binnen het eigen systeem, maar vroeg of laat zullen ook zij voor de bijl gaan.

Nu de prijzen van goederen en diensten langzaam stijgen (lage inflatie) en de olieprijs in vrije val zijn lijkt de indexsprong misschien een pijnloze operatie, maar dat is het niet! In wat volgt leggen we het behoorlijk complexe systeem uit. Als we spreken over de indexsprong of over de automatische loonindexering, moeten we het ook hebben over de consumptieprijzenindex, gezondheidsindex, afgevlakte index, spilindex, enzovoort. En nu ook over de referentie-index, die officieel niet bestaat, maar er in de realiteit wel degelijk is.

Index: enkele basisbegrippen

De **consumptieprijzenindex** is een instrument om de evolutie van de levensduur te meten en is gebaseerd op een korf van producten en diensten. Deze index meet de inflatie (de stijging van de prijzen) en wordt elke maand berekend door de FOD Economie.

De **gezondheidsindex** is het indexcijfer van de consumptieprijzen maar zonder brandstoffen, alcohol en tabak. Deze index werd ingevoerd om de loonindexering los te koppelen van de schommelingen van de olieprijs en dus eigenlijk om de indexering te vertragen.

De **afgevlakte index** is het gemiddelde van de gezondheidsindex over de laatste vier maanden. Dit indexcijfer wordt als basis gebruikt voor de automatische indexering van lonen en sociale uitkeringen. Ook dit indexcijfer dient als schokbreker.

De **spilindex** is het referentiecijfer dat de afgevlakte gezondheidsindex moet bereiken om de automatische indexering in gang te zetten. Momenteel is de spilindex vastgesteld op 101,02.

De **automatische indexering** is het mechanisme waarbij lonen, sociale uitkeringen en wedden van ambtenaren aangepast worden aan de stijging van de prijzen, zodat niemand aan koopkracht inboet. De automatische indexering is een middel om de koopkracht van de gezinnen te beschermen. Elke sector heeft (via paritaire comités) zijn eigen systeem van automatische indexering.

Hoeveel verlies jij door de indexsprong?

Bruto maandloon	Maandelijks verlies	Gecumuleerd verlies tot aan pensioen			
		Na 10 jaar loopbaan	Na 20 jaar loopbaan	Na 25 jaar loopbaan	Na 40 jaar loopbaan
1.500	30	3.654	8.277	10.906	20.332
2.000	40	4.871	11.036	14.541	27.109
2.500	50	6.089	13.795	18.177	33.887
3.000	60	7.307	16.554	21.812	40.664
3.500	70	8.525	19.313	25.448	47.442
4.000	80	9.743	22.072	29.083	54.219

Alle bedragen in euro
Bron: ABVV-berekeningen

De index in het kort

De automatische indexering van de lonen (en de sociale uitkeringen) heeft alles te maken met het behoud van onze **koopkracht**. Kan je met je huidige inkomen nog wel minstens evenveel goederen en diensten kopen als met je vroeger inkomen? Daar draait 'behoud van koopkracht' om.

Voorbeeld

Het afgelopen jaar kostten je wekelijkse boodschappen je 100 euro. Dit jaar kosten diezelfde wekelijkse boodschappen je 103 euro. Als je loon ondertussen niet verhoogd is, dan verlies je 3 procent van je koopkracht. Maar aangezien je loon gekoppeld is aan 'de index', verdien je dit jaar ook 3 procent meer, namelijk 1.030 euro ten opzichte van 1.000 euro vorig jaar. Bijgevolg blijft je koopkracht behouden.

Indexsprong

De regering-Michel heeft beslist een indexsprong van twee procent op te dringen aan alle werknemers, ambtenaren en iedereen die aangewezen is op een uitkering. Concreet is de afgevlakte gezondheidsindex dus sinds april 2015 geblokkeerd op zijn niveau van maart 2015, namelijk 100,66.

Tegelijk blijft men 'officieus' de **maandelijkse afgevlakte gezondheidsindex** berekenen en berekent men ook maandelijks een nieuwe afgevlakte gezondheidsindex, **referte-indexcijfer genoemd**. Dat komt overeen met de niet geblokkeerde afgevlakte gezondheidsindex, vermenigvuldigd met 0,98 (wat overeenkomt met twee procent verlies).

Voor augustus 2015 bedroeg dit referentie-indexcijfer 99,34. De indexsprong zal niet langer toegepast worden zodra dit referentie-indexcijfer 100,66 overschrijdt, dus als het referentie-indexcijfer berekend op basis van de werkelijke prijsstijging (buiten tabak, alcohol en brandstoffen) 102,72 ($102,72 \times 0,98 = 100,6656$) zal bedragen.

Hoe gaat dit in zijn werk?

In juni 2015 bedroeg de afgevlakte gezondheidsindex 100,66 – net zoals die van mei en april 2015 – omdat hij op het niveau van april 2015 geblokkeerd is.

Als de afgevlakte gezondheidsindex van juni 2015 niet geblokkeerd was, dan zou hij volgens onze berekeningen 101,09 bedragen hebben, meer dan de spilindex dus van 101,02 (waardoor er een automatische indexering gekomen zou zijn). In dat geval hadden de sociale uitkeringen, de ambtenarenwedden en de werknemerslonen in sommige sectoren met twee procent

geïndexeerd (verhoogd) moeten worden.

In de praktijk betekent dit dat in juli en augustus 2015 meer dan 8 miljoen mensen een indexering van twee procent hadden moeten krijgen. Door de indexsprong zijn ze die twee procent van hun inkomen echter voorgoed kwijt.

Want een indexsprong is niet enkel een koopkrachtverlies van twee procent bij overschrijding van de spilindex. Het blijft ook een verlies op zeer lange termijn, aangezien in de toekomst de indexeringen berekend zullen worden op een bedrag dat met twee procent werd verlaagd. En dat tot de mensen met pensioen gaan.

Over een hele loopbaan berekend, komt een indexsprong neer op een verlies van één jaarloon!

Dit toont heel concreet de impact van een indexsprong. Bovendien kan dit koopkrachtverlies voor de sociaal gerechtigden, de werknemers en de ambtenaren **nooit meer ingehaald noch gecompenseerd** worden (zelfs niet door de zogenaamde sociale correcties).

Dat verklaart meteen waarom het ABVV altijd tegen de indexsprong is geweest en dat ook zal blijven.

En de btw-verhoging op elektriciteit?

Elektriciteit is een van de bestanddelen van de indexkorf. De evolutie van de elektriciteitsprijs heeft dan ook een impact op de evolutie van de consumptieprijzenindex, van de gezondheidsindex en van de afgevlakte gezondheidsindex die de automatische indexering in werking zet.

De verhoging van de btw op elektriciteit van 6 naar 21 procent doet de inflatie stijgen, waardoor de spilindex sneller overschreden wordt.

Ter rechterzijde gaan stemmen op om de btw-verhoging uit de afgevlakte gezondheidsindex te weren. Het ABVV is daar altijd tegen geweest omdat dit neerkomt op knoeien met de index en de indexering. Immers, mensen die 15 procent meer voor hun elektriciteit betalen, zouden die verhoging niet weerspiegeld zien in het indexcijfer. Uiteindelijk is toch besloten de verhoogde btw in de afgevlakte gezondheidsindex op te nemen. Afhankelijk van het verbruik van elk gezin zal de btw-verhoging de factuur met 100 tot 200 euro per jaar doen stijgen. In Vlaanderen stijgt de factuur nog meer door de afschaffing van de gratis elektriciteit (die je vroeger kreeg o.b.v. je gezinssamenstelling), de intercommunales die vennootschapsbelasting moeten betalen en dit doorrekenen aan de consument,... Een gemiddeld gezin ziet door dit alles op jaarbasis de elektriciteitsfactuur met 256 euro stijgen.

Volgens onze ramingen zou de btw-verhoging op elektriciteit ervoor zorgen dat de spilindex drie tot vier maanden eerder overschreden wordt, namelijk in december 2016.

In dat geval zouden de sociale uitkeringen in januari 2017 en de wedden van de ambtenaren in februari 2017 met twee procent kunnen stijgen.

Voor de sectoren hangt de duurtijd van de indexsprong af van de indexeringsformule die in de sector toegepast wordt, en de indexsprong zou er dus wat langer kunnen duren.

Eén ding is zeker: op termijn verliezen we allemaal twee procent koopkracht.

Wat onthouden we?

- De regering-Michel voert een indexsprong van twee procent door.
- De indexsprong komt neer op twee procent koopkrachtverlies, dat nooit meer ingehaald noch gecompenseerd zal worden.
- Op 1 september werd de btw op elektriciteit van 6 naar 21 procent opgetrokken.
- Die verhoging wordt verrekend in de afgevlakte gezondheidsindex en zou ervoor kunnen zorgen dat de spilindex al in december 2016 overschreden wordt.

TOCH NOG EEN INDEXERING IN SOMMIGE SECTOREN?

De index is geblokkeerd, en toch worden de lonen in bepaalde sectoren geïndexeerd. Hoe komt dat?

Dit hangt af van het stelsel eigen aan de sector. De indexeringen zijn echter slechts gedeeltelijk.

Voorbeeld

Bij de bedienden van de metaalverwerkende nijverheid (PC 209) wordt het loon eenmaal per jaar, in juli, geïndexeerd, en wel op basis van de index van de maand juni van het jaar ervoor. In juni

2014 bedroeg de index 100,47. Zonder blokkering zou die in juni 2015 neerkomen op 101,09 (+ 0,62). Maar vermits de index van deze sector in juni met 0,43 de (op 100,66) geblokkeerde index overschreden heeft, kregen deze werknemers een indexering van 0,19 procent in plaats van de 0,62 procent waarop ze eigenlijk recht hadden. Ze hebben dus 0,43 procent loon verloren. Volgend jaar zullen ze opnieuw een deel van hun indexering verliezen, en zo verder tot de som van de gemiste indexeringen twee procent bereikt.

Wie zijn tot nu toe de slachtoffers?

- 2,4 miljoen gepensioneerden
- 517.000 zieken en invaliden
- 111.000 mensen met een handicap
- 100.000 mensen aangewezen op een leefloon
- 916.000 werklozen, bruggepensioneerden, tijdelijk werklozen
- 188.000 slachtoffers van een arbeidsongeval
- 67.000 slachtoffers van een beroepsziekte 2,2 miljoen mensen die kinderbijslag krijgen
- 170.000 personen in tijdscrediet of loopbaanonderbreking
- 17.000 werknemers met het interprofessioneel minimumloon
- 780.000 ambtenaren
- 1,2 miljoen werknemers

TOTAAL JULI-AUGUSTUS: 8,67 MILJOEN MENSEN!

(In deze cijfers worden sommige burgers dubbel geteld. Iemand die gedeeltelijk invalide is, kan bijvoorbeeld tegelijkertijd kindergeld ontvangen. We kunnen deze groepen helaas niet volledig isoleren.)